

Obsah – Sociálne poistenie č.2/2014

Dôchodkové poistenie

[Kto okrem poberateľa dôchodku môže byť príjemcom dôchodku?](#)

Výber poistného

[Zánik dobrovoľného sociálneho poistenia pri nezaplatení poistného](#)

Nemocenské poistenie

[Osamelosť na účely nemocenského poistenia](#)

Poistenie v nezamestnanosti

[Dávka v nezamestnanosti – štyri dávky v jednom](#)

Úrazové poistenie

[Nezaopatrené dieťa - jednorazové odškodnenie a pozostalostná úrazová renta](#)

Lekárska posudková činnosť

[Cievne mozgové príhody](#)

PORADŇA:

[Existuje výnimka odísť skôr do dôchodku?](#)

[Vystavenie tlačiva Žiadosť o materské](#)

[Ako sa predvoláva na kontrolnú lekársku prehliadku](#)

[Konanie o nároku na dávku garančného poistenia](#)

[Poberanie úrazovej renty a starobný dôchodok](#)

Kto okrem poberateľa dôchodku môže byť príjemcom dôchodku?

Poberateľovi dôchodku môže Sociálna poisťovňa poukazovať dôchodok rôznymi spôsobmi, ktoré ustanovuje zákon o sociálnom poistení. Poberateľ dôchodku sa môže rozhodnúť, či chce poukazovať dôchodok na účet v banke, alebo či uprednostní jeho vyplácanie v hotovosti.

Príjemcom dôchodku, teda osobou, na ktorej účet alebo do ktorej rúk Sociálna poisťovňa poukazuje dôchodok, nemusí byť len samotný poberateľ, ale aj niekto iný. Príjemcom dôchodku môže byť okrem poberateľa dôchodku aj

- zákonný zástupca poberateľa dôchodku,
- fyzická osoba, ktorej bolo nezaopatrené dieťa zverené do náhradnej rodinnej starostlivosti,
- štatutárny zástupca zariadenia, v ktorom je nezaopatrené dieťa umiestnené na základe rozhodnutia súdu alebo
- osobitný príjemca.

Okrem týchto prípadov môže byť dôchodok poukazovaný aj na účet manžela alebo manželky poberateľa dôchodku v banke. Vyplácanie dôchodku poberateľom dôchodku, ktorí sa nachádzajú v zariadení sociálnych služieb alebo v ústave na výkon väzby alebo na výkon trestu odňatia slobody, upravujú právne predpisy osobitne.

V článku si postupne rozoberieme jednotlivé prípady, keď je príjemcom dôchodku niekto iný ako oprávnený poberateľ dôchodku.

1. Zákonný zástupca poberateľa dôchodku

Spôsobilosť fyzickej osoby vlastnými právnymi úkonmi nadobúdať práva a brať na seba povinnosti v právnych vzťahoch sociálneho poistenia vzniká dovŕšením 15. roku veku. Ak je poberateľ dôchodku mladší ako 15 rokov, ak ho súd pozbavil spôsobilosti na právne úkony alebo jeho spôsobilosť na právne úkony obmedzil v rozsahu, ktorý zahŕňa aj prijímanie dôchodku, **príjemcom jeho dôchodku je jeho zákonný zástupca.**

Zákonným zástupcom **maloletého dieťaťa** sú jeho rodičia, prípadne osvojitelia. Ak obaja rodičia maloletého dieťaťa zomreli, boli pozbavení výkonu rodičovských práv a povinností, bol pozastavený výkon ich rodičovských práv a povinností alebo nemajú spôsobilosť na právne úkony v plnom rozsahu, zákonným zástupcom maloletého dieťaťa je súdom ustanovený **poručník.**

Ak je teda maloletému dieťaťu mladšiemu ako 15 rokov priznaný **sirotsky dôchodok** po zomretom rodičovi a druhý rodič je napríklad pozbavený výkonu rodičovských práv a povinností rozhodnutím súdu, príjemcom dôchodku je súdom ustanovený poručník.

Ak súd rozhodol o obmedzení výkonu rodičovských práv a povinností rodičov, zákonným zástupcom maloletého dieťaťa je súdom ustanovený **opatrovník.** Opatrovník sa tým stáva aj

príjemcom sirotského dôchodku maloletého dieťaťa len v prípade, ak obmedzenie výkonu rodičovských práv a povinností zahŕňa aj prijímanie dôchodku dieťaťa.

Ak je sirotský dôchodok maloletého dieťaťa vyplácaný jeho zákonnému zástupcovi, po dovŕšení 15 rokov veku dieťaťa sa dôchodok nezačne automaticky poukazovať dieťaťu, ale pokračuje sa vo vyplácaní bývalému zákonnému zástupcovi. Takýto príjemca sa po dovŕšení 15. roku veku dieťaťa stáva tzv. osobitným príjemcom. Ak má maloletý poberateľ dôchodku po dovŕšení 15 rokov veku záujem stať sa príjemcom svojho dôchodku, musí on alebo osobitný príjemca Sociálnu poisťovňu požiadať o zmenu spôsobu poukazovania dôchodku.

Zákonným zástupcom **plnoletej fyzickej osoby**, ktorú súd rozhodnutím pozbavil spôsobilosti na právne úkony alebo ktorej spôsobilosť na právne úkony bola rozhodnutím súdu obmedzená, je súdom ustanovený opatrovník. Z toho dôvodu sa opatrovník stáva aj príjemcom dôchodku takejto fyzickej osoby, pri obmedzení spôsobilosti na právne úkony však len v prípade, ak takéto obmedzenie zahŕňa aj prijímanie dôchodku.

3. Fyzická osoba, ktorej bolo dieťa zverené do náhradnej rodinnej starostlivosti

Ak je maloleté dieťa, ktoré je poberateľom sirotského dôchodku, zverené rozhodnutím súdu do osobnej starostlivosti inej fyzickej osoby než rodiča (ide o tzv. náhradnú osobnú starostlivosť) alebo do pestúnskej starostlivosti, táto fyzická osoba alebo pestún sa stáva príjemcom dôchodku dieťaťa. Pri rozhodovaní o zverení dieťaťa do osobnej starostlivosti inej fyzickej osoby než rodiča súd zvyčajne uprednostní príbuzného dieťaťa.

4. Štatutárny zástupca zariadenia, v ktorom je nezaopatrené dieťa umiestnené na základe rozhodnutia súdu

Ak súd nariadi ústavnú starostlivosť maloletého dieťaťa, teda napríklad rozhodne o jeho umiestnení do detského domova, príjemcom jeho dôchodku sa stáva štatutárny zástupca ústavného zariadenia, v ktorom je dieťa umiestnené.

5. Osobitný príjemca

Sociálna poisťovňa môže *rozhodnúť o ustanovení osobitného príjemcu*, ak poberateľ dávky alebo jeho zákonný zástupca zo zdravotných dôvodov nemôžu dôchodok prijímať, ale táto skutočnosť nie je dôsledkom nespôsobilosti na právne úkony. Poberateľ dávky aj budúci osobitný príjemca s tým musia súhlasiť. Sociálna poisťovňa musí mať preukázané, že poberateľ dôchodku alebo jeho zákonný zástupca nemôže **zo zdravotných dôvodov** prijímať dôchodok. Účelom ustanovenia osobitného príjemcu v takýchto prípadoch je zabezpečenie súvislej výplaty dôchodku. Je veľmi dôležité starostlivo zvážiť, kto má byť ustanovený za osobitného príjemcu. Môže ísť o fyzickú osobu alebo právnickú osobu.

Prvým krokom, ktorý musí poberateľ dôchodku alebo jeho zákonný zástupca spraviť, ak chce, aby Sociálna poisťovňa ustanovila osobitného príjemcu, je požiadať o to Sociálnu poisťovňu. Môže tak pritom urobiť písomne, ústne do zápisnice, telegraficky, faxom alebo elektronickými

prostriedkami podpísanými zaručeným elektronickým podpisom. Telegrafické podanie, podanie urobené faxom alebo elektronickými prostriedkami je potrebné doplniť do troch dní. Žiadosť o ustanovenie osobitného príjemcu môže podať aj osoba, ktorá má byť ustanovená za osobitného príjemcu.

Ak sa starobný dôchodok, predčasný starobný dôchodok, invalidný dôchodok, vdovský dôchodok, vdovecký dôchodok, sirotsky dôchodok alebo dôchodok manželky už vypláca, žiadosť o ustanovenie osobitného príjemcu je potrebné adresovať Sociálnej poisťovni, ústredie. V prípade sociálneho dôchodku je žiadosť potrebné zaslať pobočke Sociálnej poisťovne príslušnej podľa miesta trvalého pobytu poberateľa dôchodku.

Žiadosť o ustanovenie osobitného príjemcu musí obsahovať písomný súhlas osobitného príjemcu, poberateľa dôchodku aj jeho zákonného zástupcu s ustanovením osobného príjemcu, dátum a podpisy účastníkov konania. Zároveň je potrebné pripojiť potvrdenie ošetrojúceho lekára preukazujúce zlý zdravotný stav znemožňujúci poberateľovi dôchodku alebo jeho zákonnému zástupcovi preberať výplatu dôchodku.

Ak poberateľ dôchodku alebo jeho zákonný zástupca nemôže prejaviť súhlas s ustanovením osobitného príjemcu, pretože sa mu napríklad náhle zhoršil zdravotný stav, treba túto skutočnosť tiež preukázať. Vtedy je potrebné k žiadosti pripojiť aj potvrdenie s vyjadrením lekára zdravotníckeho zariadenia, kde je poberateľ dôchodku alebo jeho zákonný zástupca hospitalizovaný, že jeho zdravotný stav mu neumožňuje vyjadriť súhlas s ustanovením osobitného príjemcu.

Sociálna poisťovňa posúdi, či sú splnené potrebné podmienky a rozhodnutím ustanoví osobitného príjemcu alebo žiadosť zamietne.

Osobitným príjemcom je ďalej fyzická osoba, ktorej sa sirotsky dôchodok vyplácal do 15. roku veku dieťaťa. V tomto prípade nie je potrebné, aby Sociálna poisťovňa vydávala rozhodnutie, ani aby poberateľ dôchodku či jeho zákonný zástupca žiadali Sociálnu poisťovňu o ustanovenie osobitného príjemcu, keďže získava toto právne postavenie priamo zo zákona.

6. Poukazovanie dôchodku na účet manžela alebo manželky poberateľa dôchodku

Ide o odlišný prípad ako predchádzajúce, keďže manžel alebo manželka poberateľa dôchodku sa nestávajú príjemcom dôchodku. Zákon tu len rešpektuje skutočnosť, že manželia často využívajú jeden účet, ktorého majiteľom je jeden z nich.

Poberateľ dôchodku môže Sociálnu poisťovňu písomne požiadať, aby bol jeho dôchodok poukazovaný na účet jeho manželky alebo manžela v banke. Poberateľ dôchodku však musí mať právo disponovať s finančnými prostriedkami na tomto účte a jeho manželka alebo manžel musí prejsť s týmto spôsobom poukazovania súhlas.

Na to, aby bol dôchodok poukazovaný na účet poberateľovho manžela alebo manželky, je potrebné vyplniť tlačivo „Žiadosť o poukazovanie dôchodkových dávok na účet manžela/manželky dôchodcu“ a predložiť alebo zaslať ho Sociálnej poisťovni. Toto tlačivo sa nachádza na internetovej stránke Sociálnej poisťovne www.socpoist.sk → Dôchodkové poistenie → Formuláre → Formuláre -

Dôchodcovia v SR, alebo ho môže poberateľovi dôchodku poskytnúť ústredie Sociálnej poisťovne, pobočky Sociálnej poisťovne či banky.

V tlačive poberateľ dôchodku vyplní potrebné údaje, jeho manžel alebo manželka svojím podpisom potvrdí, že ako majiteľ účtu súhlasí s poukazovaním dôchodku na jeho alebo jej účet a banka potvrdí správnosť vyplnených údajov.

Ak o priznanie dôchodku poistenec ešte len žiada, vyplnené tlačivo je potrebné predložiť príslušnej pobočke Sociálnej poisťovne pri spisovaní žiadosti o dôchodok. Ak už dôchodok poberá, tlačivo je potrebné doručiť Sociálnej poisťovni, ústredie.

Treba zdôrazniť, že dôchodok môže byť poukazovaný len na účet manžela alebo manželky poberateľa dôchodku, nie na účet manžela alebo manželky iných osôb, ktoré sú príjemcami dôchodku (napríklad opatrovníka).

7. Zariadenie sociálnych služieb

Poberateľovi dávky, ktorému sa poskytuje starostlivosť v zariadení sociálnych služieb, sa dôchodok poukazuje prostredníctvom hromadného poukazu do tohto zariadenia. Ak sa poberateľ dôchodku rozhodne, že chce poukazovať dôchodok na účet v banke alebo v hotovosti, Sociálna poisťovňa na základe jeho žiadosti spôsob poukazovania dôchodku zmení.

8. Ústav na výkon väzby alebo ústav na výkon trestu odňatia slobody

Ak je poberateľ dôchodku umiestnený v ústave na výkon väzby alebo v ústave na výkon trestu odňatia slobody, Sociálna poisťovňa mu poukazuje dôchodok vždy výlučne prostredníctvom tohto ústavu. To znamená, že nemá možnosť voľby spôsobu poukazovania dôchodku ani osoby, ktorej má byť príjemcom jeho dôchodku.

Na záver je potrebné zdôrazniť, že príjemca dôchodku, ktorý nie je jeho poberateľom, má povinnosť použiť dôchodok len v prospech poberateľa dôchodku a osôb, ktoré je poberateľ dôchodku povinný vyživovať.

Ak bol však rozhodnutím Sociálnej poisťovne ustanovený osobitný príjemca, má povinnosť dôchodok použiť podľa pokynov poberateľa dôchodku alebo jeho zákonného zástupcu. To znamená, že je len na rozhodnutí poberateľa dôchodku alebo jeho zákonného zástupcu, či bude dôchodok použitý v jeho prospech alebo iným spôsobom, a osobitný príjemca je povinný to rešpektovať.

Mgr. Lenka Šipkovská,
odbor metodiky dôchodkového poistenia,
Sociálna poisťovňa, ústredie,

[\[na začiatok dokumentu\]](#)

Zánik dobrovoľného sociálneho poistenia pri nezaplatení poistného

Novela zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov č. 338/2013 Z. z. s účinnosťou od 1. januára 2014 priniesla zmenu aj v oblasti dobrovoľného sociálneho poistenia. Podrobnosti sa dočítate v nasledujúcich riadkoch.

➤ Nezaplatenie poistného spôsobuje zánik dobrovoľného poistenia

Kým do 31. decembra 2013 nezaplatenie poistného u dobrovoľne poistených osôb nemalo účinky zániku tohto poistenia a bolo sankcionované penále, od 1. januára 2014 je tomu inak. Nezaplatenie poistného na dobrovoľné sociálne poistenie v trvaní dvoch po sebe nasledujúcich kalendárnych mesiacoch je považované za prejav vôle ukončiť dobrovoľné poistenie. Uvedené predchádza vzniku prípadov, kedy dochádzalo k vzniku dlžných súm poistného u dobrovoľne poistených osôb a k ich následnému vymáhaniu, z dôvodu, že už nemajú vôľu byť dobrovoľne poistení a prestali plniť povinnosť platiť poistné na dobrovoľné sociálne poistenie, ale sa z dobrovoľného poistenia neodhlásili.

Dobrovoľné sociálne poistenie zaniká od prvého dňa kalendárneho mesiaca nasledujúceho po kalendárnom mesiaci, za ktorý bolo naposledy zaplatené poistné na dobrovoľné poistenie, ak za dva po sebe nasledujúce kalendárne mesiace nebolo zaplatené poistné na toto poistenie vôbec, najneskôr do konca tretieho kalendárneho mesiaca, ktorý nasleduje po kalendárnom mesiaci, za ktorý bolo naposledy zaplatené poistné na dobrovoľné poistenie; to neplatí, ak v kalendárnom mesiaci nebola dobrovoľne nemocensky poistená osoba, dobrovoľne dôchodkovo poistená osoba alebo dobrovoľne poistená osoba v nezamestnanosti povinná platiť poistné na dobrovoľné poistenie podľa § 140 zákona o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov.

Týmto spôsobom zaniká dobrovoľné sociálne poistenie, ak za dva po sebe nasledujúce kalendárne mesiace dobrovoľne poistená osoba vôbec neuhradí poistné na sociálne poistenie, a neurobí tak najneskôr do konca tretieho kalendárneho mesiaca, ktorý nasleduje po kalendárnom mesiaci, za ktorý bolo naposledy zaplatené poistné na dobrovoľné poistenie. Nato, aby dobrovoľné poistenie zaniklo nezaplatením poistného, nemôže byť za dva po sebe nasledujúce kalendárne mesiace vykonaná žiadna úhrada poistného dobrovoľne poistenou osobou, ani čiastková. Medzi posudzované kalendárne mesiace, kedy dobrovoľne poistená osoba nezaplatila poistné, sa nezaraďujú kalendárne mesiace, v období ktorých mala dobrovoľne poistená osoba vylúčenú povinnosť platiť poistné na sociálne poistenie podľa § 140 ods. 1 a 4 zákona o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov, ak mala dobrovoľne poistená osoba vylúčenú povinnosť platiť poistné počas celého kalendárneho mesiaca.

Príklad 1

Dobrovoľne dôchodkovo poistená osoba nezaplatí poistné na dobrovoľné dôchodkové poistenie vôbec (ani žiadna čiastková úhrada) za február a marec 2014. Poistné nezaplatí ani do 30. apríla 2014. Dňom 31. januára 2014 zaniká tejto dobrovoľne dôchodkovo poistenej osobe dobrovoľné poistenie.

Príklad 2

Dobrovoľne dôchodkovo poistená osoba nezaplatí poistné na dobrovoľné dôchodkové poistenie vôbec (ani žiadna čiastková úhrada) za február 2014 a za marec 2014 zaplatí poistné v nižšej sume. Poistné za február 2014 a dlžnú sumu poistného za marec 2014 nezaplatí ani do 30. apríla 2014. Tejto dobrovoľne dôchodkovo poistenej osobe nezaniká dobrovoľné poistenie, nakoľko u nej bola evidovaná čiastková úhrada poistného za marec 2014. K zániku dobrovoľného dôchodkového poistenia dôjde až vtedy ak neuhradí poistné vôbec za dva po sebe nasledujúce kalendárne mesiace.

Príklad 3

Dobrovoľne dôchodkovo a nemocensky poistená osoba má vylúčenú povinnosť platiť poistné na dobrovoľné sociálne poistenie z dôvodu poskytovania nemocenského v období od 31. januára 2014 do 5. apríla 2014. Keďže má vylúčenú povinnosť platiť poistné na dobrovoľné poistenie, za mesiac február a marec 2014 neuhradí poistné na dobrovoľné poistenie vôbec. V tomto prípade dobrovoľne poistenej osobe nezaniká dobrovoľné poistenie z dôvodu nezaplatenia poistného, keďže počas celého kalendárneho mesiaca február a marec 2014 mala vylúčenú povinnosť platiť poistné, a nebola teda povinná toto poistné za uvedené obdobie uhradiť.

Príklad 4

Dobrovoľne nemocensky a dôchodkovo poistená osoba nezaplatí poistné na dobrovoľné nemocenské a dôchodkové poistenie vôbec (ani žiadna čiastková úhrada) za mesiace február a marec 2014. Táto dobrovoľne nemocensky a dôchodkovo poistená osoba má vylúčenú povinnosť platiť poistné z dôvodu poskytovania nemocenského v období od 17. do 22. februára 2014 a z dôvodu ošetrovania chorého dieťaťa od 27. februára do 6. marca 2014. Poistné za obdobie február a marec 2014 (od 1. do 16. februára 2014, od 23. do 26. februára 2014, od 7. do 31. marca 2014) nezaplatí ani do 30. apríla 2014. Dňom 31. januára 2014 zaniká tejto dobrovoľne nemocensky a dôchodkovo poistenej osobe dobrovoľné nemocenské a dôchodkové poistenie, keďže na rozdiel od 3. príkladu nemala vylúčenú povinnosť platiť poistné za obdobie celého kalendárneho mesiaca február a marec 2014, ale mala povinnosť uhradiť poistné za február a marec 2014 za konkrétne dni, kedy vylúčenú povinnosť platiť poistné nemala.

Neplatením poistného zanikne dobrovoľné sociálne poistenie prvýkrát od 1. januára 2014, ak za január a február 2014, najneskôr do 31. marca 2014, nezaplatí dobrovoľne poistená osoba poistné na sociálne poistenie.

➤ Ako sa dobrovoľne poistená osoba dozvie o zániku jej poistenia?

Zánik dobrovoľného poistenia z dôvodu neplatenia poistného budú dobrovoľne poisteným osobám oznamovať pobočky Sociálnej poisťovne listom.

Ak dôjde k zániku dobrovoľného poistenia z dôvodu nezaplatenia poistného a fyzická osoba má záujem byť opätovne dobrovoľne poistenou, musí sa na dobrovoľné poistenie opätovne prihlásiť na tlačive *Registračný list FO*. Upozorňujeme však, že dobrovoľné poistenie vzniká najskôr odo dňa podania prihlášky, t. j. nevzniká spätne.

➤ Zánik dobrovoľného poistenia odhlásením sa

Dobrovoľné sociálne poistenie zaniká **podaním odhlášky** z tohto poistenia na tlačive *Registračný list FO*, a to najskôr dňom podania odhlášky, to znamená nie späťne.

➤ **Zánik dobrovoľného poistenia pri nesplnení zákonom stanovených podmienok**

Dobrovoľné poistenie taktiež zaniká dňom, od ktorého nie sú splnené nasledovné podmienky pre možnosť byť dobrovoľne poistenou osobou (uvedené v § 14, § 15 a § 19 zákona o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov):

- Dobrovoľné poistenie zaniká dňom predchádzajúcim dňu, od ktorého fyzická osoba nemá na území Slovenskej republiky trvalý pobyt občana Slovenskej republiky, prechodný pobyt alebo trvalý pobyt cudzinca.
- Dobrovoľné **nemocenské** poistenie zaniká
 - dňom predchádzajúcim dňu priznania starobného dôchodku, predčasného starobného dôchodku alebo invalidného dôchodku z dôvodu poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70 %, a dňom predchádzajúcim dňu, od ktorého má fyzická osoba priznaný invalidný dôchodok a dovŕšila dôchodkový vek alebo
 - dňom zániku dobrovoľného dôchodkového poistenia.
- Dobrovoľné **dôchodkové** poistenie zaniká dňom predchádzajúcim dňu priznania predčasného starobného dôchodku.
- Dobrovoľné **poistenie v nezamestnanosti** zaniká
 - dňom predchádzajúcim dňu priznania starobného dôchodku, predčasného starobného dôchodku alebo invalidného dôchodku z dôvodu poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70 %, a dňom predchádzajúcim dňu, kedy fyzická osoba dovŕšila dôchodkový vek a má priznaný invalidný dôchodok,
 - dňom zániku dobrovoľného nemocenského poistenia alebo dobrovoľného dôchodkového poistenia - *tento dôvod zániku sa netýka povinne poistenej samostatne zárobkovo činnnej osoby, resp. samostatne zárobkovo činnnej osoby, ktorá má prerušené povinné poistenie z dôvodu ošetrovania alebo poberania rodičovského príspevku,*
 - dňom zániku povinného nemocenského a povinného dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby alebo dňom predchádzajúcim dňu prerušenia povinného poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby z dôvodu pozastavenia činnosti, práceneschopnosti alebo výkonu väzby, resp. trestu odňatia slobody – *tento dôvod zániku sa týka povinne poistenej samostatne zárobkovo činnnej osoby a samostatne zárobkovo činnnej osoby, ktorá má prerušené povinné poistenie z dôvodu ošetrovania alebo poberania rodičovského príspevku, ktoré nie sú zároveň dobrovoľne nemocensky poistené a dobrovoľne dôchodkovo poistené.*

Mgr. Andrea Zahoranová,
odbor výberu poistného,
Sociálna poisťovňa, ústredie

[\[na začiatok dokumentu\]](#)

Osamelosť na účely nemocenského poistenia

Osamelosť je pojem v nemocenskom poistení, s ktorým sa stretneme pri posúdení nároku na nemocenskú dávku materské. Skutočnosť, či je matka dieťaťa alebo iný poistenec, ktorý prevzal dieťa do starostlivosti osamelý, ovplyvňuje obdobie poskytovania materského. Osamelým poistencom sa materské poskytuje o 3 týždne dlhšie ako poistencom žijúcim v partnerskom vzťahu.

Pojem osamelosť nie je v zákone č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) zadefinovaná, čo spôsobuje v praxi značné problémy.

Sociálna poisťovňa preto pri definícii osamelosti vychádza z nasledovných prameňov:

- **historicky zaužívané definície**, t. j. definície, ktoré obsahovali právne predpisy v oblasti nemocenského poistenia účinné pred prijatím zákona o sociálnom poistení
- **§ 40 ods. 1 a 2 Zákonníka práce**, podľa ktorého osamelý zamestnanec je zamestnanec, ktorý žije sám a je slobodný, ovdovený alebo rozvedený muž, slobodná, ovdovená alebo rozvedená žena; za osamelého zamestnanca sa považuje aj osamelý muž alebo žena z iných vážnych dôvodov
- **§ 115 Občianskeho zákonníka**, podľa ktorého domácnosť tvoria fyzické osoby, ktoré spolu trvale žijú a spoločne uhrádzajú náklady na svoje potreby.

Historicky zaužívané definície nájdeme v nasledovných právnych predpisoch:

- § 6 ods. 1 zákona č. 58/1964 Zb. o zvýšení starostlivosti o tehotné ženy a matky, ktorý bol účinný od 1. apríla 1964 do 30. júna 1968 ustanovoval, že pracovníčke, ktorá je nevydatá, ovdovená, rozvedená alebo z iných dôvodov osamelá, okrem pracovných príjmov nemá inak zabezpečenú obživu a ani nežije s druhom, sa poskytuje peňažná pomoc v materstve i po vyčerpaní doby ustanovenej v § 3, pokiaľ sa v ďalšej materskej dovolenke stará o novorodené dieťa, najdlhšie však do dňa, keď uplynie 26 týždňov od pôvodného nástupu materskej dovolenky
- § 10 ods. 2 zákona č. 88/1968 Zb. o predĺžení materskej dovolenky, o dávkach v materstve a o prídavkoch na deti z nemocenského poistenia, ktorý bol účinný od 1. júla 1968 do 31. augusta 1984 ustanovoval, že pracovníčke, ktorá je nevydatá, ovdovená, rozvedená alebo z iných dôvodov osamelá, okrem pracovných príjmov nemá inak zabezpečenú obživu a ani nežije s druhom, poskytuje sa peňažná pomoc v materstve, pokiaľ sa stará o novorodené dieťa, aj po vyčerpaní doby určenej v § 7, najdlhšie však do dňa, keď uplynie 35 týždňov od začiatku poskytovania tejto dávky.

- § 10 ods. 2 zákona č. 88/1968 Zb. o predĺžení materskej dovolenky, o dávkach v materstve a o prídavkoch na deti z nemocenského poistenia, ktorý bol účinný od 1. septembra 1984 do 31. decembra 2003 zjednotil pojem „osamelá pracovníčka“ na účely peňažnej pomoci v materstve a materského príspevku (dnes rodičovský príspevok), pričom ustanovoval, že pracovníčke, ktorá je nevydatá, ovdovená, rozvedená alebo z iných dôvodov osamelá, ak nežije s druhom, poskytuje sa peňažná pomoc v materstve, pokiaľ sa stará o novorodené dieťa, aj po vyčerpaní doby určenej v § 7, najdlhšie však do dňa, keď uplynie 37 týždňov od začiatku poskytovania tejto dávky.

Z historického hľadiska dôvodom predĺženia poskytovania peňažnej pomoci v materstve (dnes materské) bola zložitejšia sociálna situácia osamelej pracovníčky ako vydatej. Do 31. augusta 1984 sa zisťovalo, či je pracovníčka odkázaná obživou len na svoje pracovné príjmy. Ak žila napr. s rodičmi, nebolo ju možné považovať za osamelú, nakoľko sa rátalo s hmotnou podporou zo strany rodičov. Zisťovanie tejto podmienky spôsobovalo v praxi aplikačné problémy, preto sa od nej od 1. septembra 1984 upustilo. Od 1. septembra 1984 mala každá slobodná, rozvedená, ovdovená alebo z iných vážnych dôvodov osamelá pracovníčka nárok na predĺžené poskytovanie peňažnej pomoci v materstve za predpokladu starostlivosti o dieťa.

Skutočnosť, či bola pracovníčka slobodná, ovdovená alebo rozvedená, preukazovala hodnoverným dokladom (tieto údaje sa zapisovali do občianskeho preukazu). Skutočnosť, že nežije s druhom, preukazovala vyhlásením (pravdivosť sa dala overiť cez vtedajšie Národné výbory). Iné dôvody osamelosti sa posudzovali individuálne. Literatúra uvádza, že spravidla išlo o vydaté ženy, ktorých manžel:

- vykonával základnú vojenskú službu
- študoval na vojenskej škole (iba obdobie základnej a náhradnej vojenskej služby)
- vykonával trest odňatia slobody v dĺžke najmenej jedného roka
- sa ilegálne zdržiaval v cudzine
- je nezvestný (bolo po ňom vyhlásené pátranie).

V súčasnosti platnom zákone o sociálnom poistení sa s pojmom osamelosť stretáme v § 48 a § 49 zákona o sociálnom poistení, pričom ani v jednom z týchto ustanovení nie je zadefinovaná a ani bližšie konkretizovaná osamelosť poistenkyne, príp. iného poistenca, iba je ustanovené, v akom „predĺženom“ období má poistenkyňa (iný poistenec) nárok na materské v prípade, ak je osamelá/ý.

S prihliadnutím na uvedenú skutočnosť bolo v praxi potrebné interne zadefinovať osamelosť na účely nemocenského poistenia podľa hore uvedených pravidiel.

Sociálna poisťovňa považuje za osamelé také poistenkyne (poistencov), ktoré **žijú v domácnosti samé**, pričom sú **slobodné, ovdovené alebo rozvedené**, prípadne **z iných vážnych dôvodov osamelé a nežijú s druhom**. Iné vážne dôvody osamelosti sa posudzujú individuálne. Najčastejšie ide o prípady vydatých žien, ktorých manžel je vo väzbe alebo vykonáva trest odňatia slobody v dĺžke najmenej jedného roka, je nezvestný a je po ňom vyhlásené pátranie alebo je na dlhodobom liečení trvajúcim najmenej jeden rok.

Pri posúdení **domácnosti** sa vychádza z jej definície v § 115 Občianskeho zákonníka a teda sa posudzuje tak naplnenie partnerskej osamelosti – fyzické osoby, ktoré spolu trvale žijú, ako aj ekonomickej osamelosti – fyzické osoby, ktoré spoločne uhrádzajú náklady na svoje potreby. Ak nie sú oba predpoklady domácnosti naplnené súčasne, nejde o spoločnú domácnosť. Napr. ak

poistenkyňa síce žije s rodičmi, avšak všetky náklady na domácnosť uhrádzajú výlučne rodičia, nejde o spoločnú domácnosť.

Pri preukazovaní osamelosti Sociálna poisťovňa vyžaduje **predloženie hodnoverného dokladu príslušného orgánu** (úmrtie – úmrtný list, rozvod – rozhodnutie príslušného súdu, iné vážne dôvody osamelosti – potvrdenie príslušného orgánu) **spolu s čestným vyhlásením** poistenkyne (poistenca) o tom, že nežije s druhom a ani nikým iným v spoločnej domácnosti. Sociálna poisťovňa spravidla neskúma pravdivosť tvrdení uvedených v čestnom vyhlásení. Pokiaľ však vzniknú dôvodné pochybnosti o pravdivosti týchto údajov, má možnosť preskúmať ich pravdivosť napr. prostredníctvom úhrad na bývanie (plyn, elektrina, dodávky tepla, vody). Pokiaľ je z týchto úhrad na bývanie zrejmé, že ich spoločne uhrádza niekoľko osôb, ktoré majú aj spoločné trvalé, prípadne prechodné bydlisko, predpoklad osamelosti možno spochybniť.

Osamelosť sa tak v minulosti ako aj v súčasnosti **posudzuje vždy ku koncu „základného“ nároku na materské**, t. j. nie pri vzniku nároku na materské. To znamená, že poistenkyňa (iný poistenec) vždy ku koncu základného nároku na materské (34/28 týždňov od vzniku nároku) predloží Sociálnej poisťovni doklady preukazujúce osamelosť spolu s čestným vyhlásením. Status osamelosti musí byť zachovaný po celý čas „predĺženého“ nároku na materské. Spolu so stratou statusu osamelosti, zaniká aj predĺžený nárok na materské. Naopak v praxi sa môžu vyskytnúť aj prípady, kedy osamelosť nastane až po uplynutí „základného“ nároku na materské. Napr. môže sa stať situácia, že poistenkyňa poberala materské po dobu 34 týždňov a v 36. týždni od vzniku nároku na materské ovdovie. V takomto prípade môže požiadať o dovýplácanie materského do ukončenia „predĺženého“ nároku na materské. V tomto prípade sa materské dovýpláca odo dňa ovdovenia do ukončenia 37. týždňa od vzniku nároku na materské.

Mgr. Monika Siváčková,
odbor nemocenského poistenia,
Sociálna poisťovňa, ústredie

[\[na začiatok dokumentu\]](#)

Dávka v nezamestnanosti – štyri dávky v jednom

Dávka v nezamestnanosti je dávkou poskytovanou zo systému sociálneho poistenia. Jej účelom je zabezpečiť nezamestnanej osobe príjem v prípade straty zárobku zo zárobkovej činnosti v dôsledku vzniknutej nezamestnanosti. Dávku v nezamestnanosti priznáva a vypláca Sociálna poisťovňa, na to je však potrebné v prvom rade splniť podmienky nároku na túto dávku.

Na vznik nároku na dávku v nezamestnanosti je nevyhnutné zaradenie klienta do evidencie uchádzačov o zamestnanie na príslušnom úrade, práce, sociálnych vecí a rodiny a dosiahnutie doby poistenia v nezamestnanosti v rozsahu najmenej 730 dní v období troch rokov pred zaradením do evidencie uchádzačov o zamestnanie. Aj tieto podmienky však platia v individuálnych prípadoch v modifikovanej forme. Niekedy sa podmienka dosiahnutia potrebnej doby poistenia

v nezamestnanosti neskúma v období troch rokov pred zaradením do evidencie uchádzačov o zamestnanie, ale až v období štyroch rokov. Inokedy zase nie je potrebné dosiahnuť žiadnu dobu poistenia v nezamestnanosti, pretože sa dočerpáva nárok na výplatu dávky v nezamestnanosti, ktorý bol priznaný v predchádzajúcom období a zostal ešte sčasti nevyplatený. Taktiež vedenie klienta v evidencii uchádzačov o zamestnanie nie je potrebné pri špecifickom nároku na výplatu dávky v nezamestnanosti a to pri jednorazovom vyplatení polovice zostávajúcej časti podporného obdobia dávky v nezamestnanosti, na ktoré vzniká nárok klientovi, ktorý vyčerpal z priznanej dávky v nezamestnanosti aspoň tri mesiace tejto dávky a súčasne o jednorazové vyplatenie polovice zostatku príslušnú pobočku Sociálnej poisťovne písomne požiadal.

Takto môžeme rozlišovať štyri typy dávky v nezamestnanosti:

- základný nárok na dávku v nezamestnanosti,
- nárok na dávku v nezamestnanosti – doba určitá,
- dočerpanie nároku na výplatu dávky v nezamestnanosti a
- jednorazové vyplatenie 50 % dávky v nezamestnanosti.

Základný nárok na dávku v nezamestnanosti

Na vznik základného nároku na dávku v nezamestnanosti je nevyhnutné zaradenie klienta do evidencie uchádzačov o zamestnanie a dosiahnutie doby poistenia v nezamestnanosti v rozsahu aspoň 730 dní v období troch rokov pred zaradením do evidencie uchádzačov o zamestnanie. Dátum, od ktorého je nezamestnaný zaradený do evidencie uchádzačov o zamestnanie, tak určuje trojročné obdobie, v ktorom je potrebné dosiahnuť dobu poistenia v nezamestnanosti v rozsahu 730 dní.

Doba poistenia v nezamestnanosti sa pritom zohľadňuje z povinného poistenia v nezamestnanosti zamestnancov ako i z dobrovoľného poistenia v nezamestnanosti. Zohľadniť však možno iba takú dobu poistenia v nezamestnanosti, ktorá ešte nebola zohľadnená pri nároku na dávku v nezamestnanosti priznanom v predchádzajúcom období.

Ak do posudzovaného obdobia zasahuje aj doba poistenia v nezamestnanosti, ktorá už bola zohľadnená pri predchádzajúcom nároku na dávku v nezamestnanosti, nemôže byť pri nasledujúcom posudzovaní nároku na dávku v nezamestnanosti započítaná. Ak v predchádzajúcom období doba poistenia v nezamestnanosti do posudzovania nároku na túto dávku vstupovala, ale v konečnom dôsledku započítaná nebola, pretože nárok na dávku v nezamestnanosti nevznikol, takáto doba poistenia v nezamestnanosti môže byť zohľadnená pri posudzovaní ďalšieho nároku na dávku v nezamestnanosti opakovane.

Pri povinnom poistení zamestnancov sa podmienka zaplatenia poistného na poistenie v nezamestnanosti neskúma, pretože za platenie poistného na sociálne poistenie nie je zodpovedný samotný zamestnanec, ale odvodová povinnosť spadá na plecia zamestnávateľa. Pri zohľadňovaní dobrovoľného poistenia v nezamestnanosti sa však skúma, či je správne zaplatené poistné. Obdobie dobrovoľného poistenia v nezamestnanosti je totiž možné započítať na vznik nároku na dávku v nezamestnanosti len vtedy, ak za toto obdobie bolo zaplatené poistné na poistenie v nezamestnanosti najneskôr v posledný deň splatnosti poistného na poistenie v nezamestnanosti. Od 1. januára 2014 sa pritom podmienka zaplatenia poistného na poistenie v nezamestnanosti považuje za splnenú, ak suma dlžného poistného na poistenie v nezamestnanosti je v úhrne nižšia ako 5 eur.

Povinné poistenie v nezamestnanosti vzniká zamestnancom, ktorí vykonávajú prácu najmä v pracovnom pomere s právom na pravidelný mesačný príjem ako i fyzickým osobám v právnom vzťahu na základe dohody o vykonaní práce alebo dohody o pracovnej činnosti s dohodnutým pravidelným mesačným odmeňovaním. Poistenie v nezamestnanosti sa však nevzťahuje na

zamestnancov podľa osobitného predpisu (sudca, prokurátor), obvinených vo väzbe, odsúdených vo výkone trestu odňatia slobody a osobám s priznaným dôchodkom (starobným dôchodkom, predčasným starobným dôchodkom, invalidným dôchodkom z dôvodu poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70 % a invalidným dôchodkom s dovŕšeným dôchodkovým vekom). V prípade dohodárov poistenie v nezamestnanosti nevzniká, ak je fyzická osoba zároveň poberateľom starobného dôchodku, invalidného dôchodku, výsluhového dôchodku zo sociálneho zabezpečenia policajtov a vojakov po dovŕšení dôchodkového veku alebo invalidného výsluhového dôchodku zo sociálneho zabezpečenia policajtov a vojakov.

Dosiahnutá doba poistenia v nezamestnanosti, ktorá sa zohľadňuje na účely nároku na dávku v nezamestnanosti, nemusí byť súvislá, ale potrebnú dobu poistenia v nezamestnanosti je možné dosiahnuť aj nasčítaním krátkodobejších období poistenia v nezamestnanosti. Prekrývajúce sa poistenie v nezamestnanosti, ktoré vzniká napr. pri súbežnom vykonávaní prác na základe pracovnej zmluvy u jedného zamestnávateľa a na základe dohody o vykonaní práce u ďalšieho zamestnávateľa, bude započítané iba jedenkrát.

Dávka v nezamestnanosti je priznaná na obdobie šiestich mesiacov a vypláca sa počas trvania evidencie klienta na úrade práce. Výška dávky v nezamestnanosti sa určuje z dosahovaných vymeriavacích základov na platenie poistného na poistenie v nezamestnanosti, t. j. z hrubých príjmov, ktoré evidovaný nezamestnaný dosahoval v období dvoch rokov pred zaradením do evidencie uchádzačov o zamestnanie.

Nárok na dávku v nezamestnanosti – doba určitá

Podmienka dosiahnutia potrebnej doby poistenia v nezamestnanosti sa neskúma vždy v období troch rokov pred zaradením do evidencie uchádzačov o zamestnanie, ale v špecifických situáciách je možné takúto dobu poistenia v nezamestnanosti dosiahnuť až v období štyroch rokov.

Poistenec, ktorý po skončení výkonu činnosti zamestnanca v pracovnom pomere na určitú dobu bol zaradený do evidencie nezamestnaných občanov, má nárok na dávku v nezamestnanosti, ak v posledných štyroch rokoch pred zaradením do evidencie nezamestnaných občanov

a) bol poistený v nezamestnanosti z výkonu činnosti zamestnanca v pracovnom pomere na dobu určitú alebo bol dobrovoľne poistený v nezamestnanosti najmenej dva roky a

b) nebol povinne poistený v nezamestnanosti z iného výkonu činnosti zamestnanca.

Na takéto posúdenie nároku na dávku v nezamestnanosti je teda potrebné, aby bol poistenec zaradený do evidencie uchádzačov o zamestnanie po skončení výkonu činnosti zamestnanca v pracovnom pomere na dobu určitú a v posledných štyroch rokoch pred zaradením do evidencie uchádzačov o zamestnanie bol poistený v nezamestnanosti z výkonu činnosti zamestnanca v pracovnom pomere na dobu určitú alebo bol dobrovoľne poistený v nezamestnanosti najmenej dva roky a zároveň nebol povinne poistený v nezamestnanosti z iného výkonu činnosti zamestnanca.

Dávka v nezamestnanosti je po splnení týchto podmienok priznaná na obdobie štyroch mesiacov. Podobne ako pri šesťmesačnej dávke v nezamestnanosti, aj v týchto prípadoch platí, že doba poistenia v nezamestnanosti môže byť zohľadnená pri priznaní nároku na dávku v nezamestnanosti iba jedenkrát, dosiahnutá doba poistenia v nezamestnanosti nemusí byť súvislá, ale sčítavajú sa aj kratšie obdobia poistenia v nezamestnanosti a prekrývajúce sa poistenie v nezamestnanosti môže byť započítané iba jedenkrát.

Výška dávky v nezamestnanosti sa určí z dosiahnutých vymeriavacích základov na platenie poistného na poistenie v nezamestnanosti v období dvoch rokov pred zaradením do evidencie uchádzačov o zamestnanie.

Dočerpanie nároku na výplatu dávky v nezamestnanosti

Pokiaľ klientove vedenie v evidencii uchádzačov o zamestnanie po priznaní šesťmesačného alebo štvormesačného nároku na dávku v nezamestnanosti netrvalo takú dobu, aby mohol vyčerpať celý priznaný nárok na dávku v nezamestnanosti, o tento nárok nepríde, ale tento mu môže byť vyplatený pri nasledujúcom zaradení do evidencie uchádzačov o zamestnanie. Výplata priznanej dávky v nezamestnanosti sa tak nemusí uskutočniť v nejakom súvislosti období, ale môže byť vykonávaná opakovane za obdobia krátkodobejšieho trvania evidencie klienta na úrade práce.

Poistencovi, ktorý bol vyradený z evidencie nezamestnaných občanov počas poberania dávky v nezamestnanosti a v období kratšom ako dva roky bol opätovne zaradený do evidencie uchádzačov o zamestnanie, vznikne nárok na výplatu dávky v nezamestnanosti odo dňa opätovného zaradenia do tejto evidencie, a to v sume, v akej mu bola vyplácaná predchádzajúca dávka v nezamestnanosti. Pri opätovnom zaradení do evidencie uchádzačov o zamestnanosti je výška dočerpávanej dávky v nezamestnanosti určená podľa výšky už priznanej dávky a táto je vždy rovnaká ako bola výška prvotného nároku.

Nárok na dávku v nezamestnanosti zaniká až uplynutím zostávajúcej časti podporného obdobia v nezamestnanosti.

Jednorazové vyplatenie 50 % dávky v nezamestnanosti

Jediná dávka, ktorá nie je závislá od vedenia klienta v evidencii uchádzačov o zamestnanie, je jednorazové vyplatenie 50 % dávky v nezamestnanosti za zostávajúcu časť podporného obdobia. Ak bola fyzická osoba vyradená z evidencie uchádzačov o zamestnanie počas poberania dávky v nezamestnanosti a obdobie poberania dávky v nezamestnanosti trvalo najmenej tri mesiace, má nárok na jednorazové vyplatenie 50 % dávky v nezamestnanosti za zostávajúcu časť podporného obdobia, ak o jej vyplatenie písomne požiada.

Pri predložení žiadosti o vyplatenie 50 % dávky v nezamestnanosti za zostávajúcu časť podporného obdobia Sociálna poisťovňa neskúma, či v čase podania žiadosti o takúto dávku je žiadateľ vedený v evidencii uchádzačov o zamestnanie, pretože to nie je relevantné. Čo je však dôležité, je vyčerpanie aspoň troch mesiacov z priznaného nároku na dávku v nezamestnanosti. Sleduje sa skutočná výplata dávky v nezamestnanosti a nie len obdobie trvania evidencie klienta na príslušnom úrade práce. Výplata priznanej dávky v nezamestnanosti pritom nemusí byť súvislá, ale ak mal klient prerušovanú výplatu dávky v nezamestnanosti z dôvodu nesúvislého trvania evidencie alebo z dôvodu, že sa dávka v nezamestnanosti nevyplácala pre výplatu inej dávky (napr. nemocenského alebo materského), jednotlivé obdobia výplaty dávky v nezamestnanosti sa sčítajú a ich súčet musí tvoriť aspoň tri mesiace.

Suma jednorazového vyplatenia 50 % dávky v nezamestnanosti za zostávajúcu časť podporného obdobia je určená v závislosti na výške denného vymeriavacieho základu určeného pri prvotnom nároku na dávku v nezamestnanosti.

JUDr. Zuzana Kamenistá,
odd. metodiky poistenia v nezamestnanosti
a garančného poistenia,
Sociálna poisťovňa, ústredie

[na začiatok dokumentu]

Nezaopatrené dieťa, na ktoré bola vyživovacia povinnosť určená súdom, a nárok na jednorazové odškodnenie a pozostalostnú úrazovú rentu

Nárok na jednorazové odškodnenie podľa zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších prepisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) majú manželka (manžel) a nezaopatrené dieťa poškodeného, ktorý zomrel v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania. Dávka sa poskytuje na preklopenie nepriaznivej finančnej situácie rodiny, ktorá je spôsobená stratou príjmu poškodeného.

Nárok na výplatu jednorazového odškodnenia vzniká splnením podmienok nároku na jednorazové odškodnenie ustanovených zákonom o sociálnom poistení a podaním žiadosti o predmetnú úrazovú dávku na formulári tlačiva *Žiadosť o jednorazové odškodnenie*, ku ktorej je žiadateľ povinný priložiť doklady preukazujúce oprávnenosť osoby žiadateľa (napr. sobášny list, rodný list dieťaťa, doklad preukazujúci, že dieťa je nezaopatrené z dôvodu, že sa sústavne pripravuje na povolanie štúdiom). Iní príbuzní (napr. rodičia zomretého) nemajú nárok na jednorazové odškodnenie.

Podľa zákona o sociálnom poistení nezaopatrené dieťa je dieťa

- do skončenia povinnej školskej dochádzky,
- po skončení povinnej školskej dochádzky, najdlhšie do dovŕšenia 26 rokov veku, ak
 1. sa sústavne pripravuje na povolanie,
 2. pre chorobu a stav, ktoré si vyžadujú osobitnú starostlivosť podľa prílohy č. 2 zákona, sa nemôže sústavne pripravovať na povolanie alebo nemôže vykonávať zárobkovú činnosť alebo
 3. pre dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav je neschopné sa sústavne pripravovať na povolanie alebo je neschopné vykonávať zárobkovú činnosť.

Dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav nezaopatreného dieťaťa je choroba a stav uvedené v prílohe č. 2 zákona o sociálnom poistení, ktoré podľa poznatkov lekárskej vedy majú trvať alebo trvajú dlhšie ako jeden rok a ktoré si vyžadujú osobitnú starostlivosť podľa tejto prílohy.

Nárok na pozostalostnú úrazovú rentu má podľa zákona o sociálnom poistení fyzická osoba, voči ktorej mal poškodený, ktorý zomrel v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania, v čase úmrtia vyživovaciu povinnosť určenú súdom a v čase úmrtia nedovŕšil dôchodkový vek alebo mu nebol priznaný predčasný starobný dôchodok. **Nárok na pozostalostnú úrazovú rentu nevzniká osobe, ktorej z dôvodu smrti poškodeného vzniká podľa podmienok zákona o sociálnom poistení nárok na jednorazové odškodnenie.**

Z toho vyplýva, že splnenie podmienok nároku na jednorazové odškodnenie sa posudzuje ako prvý nárok (má prednosť pred nárokom na pozostalostnú úrazovú rentu) a až keď nárok na jednorazové odškodnenie - nevznikne, posudzuje sa možnosť nároku na pozostalostnú úrazovú rentu.

Keďže zákon o sociálnom poistení neobsahuje žiadne výnimky pre nezaopatrené deti poškodeného (napr. nevyníma deti z predchádzajúceho rozvedeného manželstva), **nárok na jednorazové odškodnenie má vždy aj nezaopatrené dieťa poškodeného, teda aj to dieťa, voči ktorému mal poškodený určenú vyživovaciu povinnosť súdom.** Z tohto dôvodu takémuto dieťaťu nevzniká podľa podmienok ustanovených v zákone o sociálnom poistení nárok na pozostalostnú úrazovú rentu.

Nárok na pozostalostnú úrazovú rentu môže tak vzniknúť napr. rozvedenej manželke, voči ktorej mal zomrelý určenú súdom vyživovaciu povinnosť.

Vyššie uvedené potvrdzuje aj rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky **č. 4Cdo 19/2009**, z ktorého odôvodnenia vyplýva, že ustanovenie § 92 ods. 3 zákona o sociálnom poistení preferuje nárok na jednorazové odškodnenie a nárok na pozostalostnú úrazovú rentu (u smrti v dôsledku pracovného úrazu), označuje až za v poradí druhý nárok, ktorý nastupuje len, keď nárok na zákonom preferovanú dávku (jednorazové odškodnenie) nevznikol.

Suma jednorazového odškodnenia manžela alebo manželky je 730-násobok denného vymeriavacieho základu zomretého zamestnanca. Maximálnu sumu ustanovuje zákon, ktorá sa však každoročne valorizuje na základe opatrení vydaných Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky (MPSVR SR). **Pre rok 2014 maximálna suma jednorazového odškodnenia manžela alebo manželky je 51 533,60 €** (opatrenie MPSVR SR č. 329/2013 Z. z.) .

Suma jednorazového odškodnenia pre každé nezaopatrené dieťa je polovica sumy jednorazového odškodnenia manželky/manžela. Úhrn súm jednorazového odškodnenia pre všetky nezaopatrené deti nesmie presiahnuť sumu, ktorá sa rovná maximálnej sume určenej pre pozostalú manželku poškodeného, t. j. v roku 2014 v sume 51 533,60 €.

Mesačná suma pozostalostnej úrazovej renty sa určí vo výške výživného alebo príspevku na výživu určeného súdom, ktoré bol poškodený povinný platiť ku dňu svojej smrti. Suma pozostalostnej úrazovej renty alebo úhrn súm pozostalostných úrazových rent po tom istom poškodenom nesmie presiahnuť sumu úrazovej renty, na ktorú by mal poškodený nárok pri 100 % strate pracovnej schopnosti. To isté platí, ak poškodený bol poberateľom úrazovej renty z dôvodu nižšieho percentuálneho poklesu pracovnej schopnosti. Suma pozostalostnej úrazovej renty sa každý rok valorizuje na základe opatrení vydaných MPSVR SR.

Ing. Renáta Harvíľáková,
oddelenie metodiky úrazového poistenia,
Sociálna poisťovňa, ústredie

[\[na začiatok dokumentu\]](#)

Cievne mozgové príhody

Cievne mozgové príhody patria dlhodobo vo vyspelých krajinách k tretej najčastejšej príčine úmrtia. Ide o poškodenie mozgového tkaniva, a tým následne jeho funkcie v dôsledku nedokrvnia časti mozgu alebo v dôsledku krvácania do mozgového tkaniva. Dôsledky poškodenia mozgového tkaniva pri cievnej mozgovej príhode sú prakticky zhodné s akýmkoľvek poškodením mozgu z iných príčin (úrazy, nádory). Zásadný rozdiel je v príčinách, patogenetických mechanizmoch, klinickom priebehu, a tým aj následnej liečbe týchto ochorení.

Cievne mozgové príhody sa delia na

- ischemické - (z nedokrvnia alebo z embolizácie)
- haemorrhagické (krvácanie)

Mozgové krvácania sa delia na

- neúrazové mozgové krvácania

- krvácanie z cievnych aneuryziem (výdutí).

Z klinického vyšetrenia nie je jednoznačne možné určiť o aký typ cievnej mozgovej príhody ide. Pri prvom kontakte s pacientom sa poškodenie mozgu popisuje len ako náhla mozgová príhoda. Preto je potrebné ako prvé vyšetrenie v akútnom stave realizovať CT mozgu, ktoré je štandardom pri náhle vzniknutých klinických známkach poškodenia mozgových funkcií. Tieto môžu byť veľmi rôznorodé. Napríklad náhle vzniknutý mierny závrat, celková slabosť, zvýšená ospalosť, slabosť končatín, porucha reči, porucha orientácie, neobratnosť končatín, porucha písma, čítania, poruchy videnia, bolesti hlavy až po ťažkú poruchu vedomia.

Tieto príznaky závisia od toho, ktorá časť mozgu je poškodená, resp. aká je veľkosť ložiska poškodenia. Ak je poškodenie tkaniva malé, napr. do 1 cm, ale postihlo centrálnu oblasť, prípadne mozgový kmeň, neurologický deficit je spravidla veľký a nezriedka ide o život ohrozujúci stav. V inom prípade môže byť rozsah poškodenia aj niekoľko centimetrov v priemere a príznaky sú len mierne.

Už samotný názov choroby - náhla cievna mozgová príhoda - hovorí o tom, že ide o náhle vzniknutú poruchu zdravia. Problémom je skutočnosť, že mozgové tkanivo je najnáročnejšie na nedostatok kyslíka a živín. Mozgová bunka má minimálne energetické rezervy a nemá regeneračnú schopnosť (schopnosť obnovovania sa, ako napr. kožné bunky). Poškodením mozgu pri jeho nedokrvení vznikajú nezvratné zmeny na mozgovom tkanive za veľmi krátku dobu (po 3-4 minútach). Preto je potrebná rýchla a adekvátna liečba. Ide o veľmi zložitú a komplexnú problematiku čo do prevencie, diagnostiky, následnej liečby a rehabilitácie.

Posudkový lekár sa s pacientmi, ktorí prekonali cievnu mozgovú príhodu, stretáva prakticky už od vzniku choroby, a to pri kontrole posudzovania spôsobilosti na prácu (KPSP), pri uplatnení nároku na nemocenské dávky. Mozgová príhoda nie je medicínskym posudkovým problémom. Ide o náhle vzniknuté ochorenie, ktoré vyžaduje ústavnú liečbu za účelom včasnej diagnostiky a komplexnej liečby. Následná ambulantná liečba je zameraná na pokračovanie liečby, reedukáciu, rehabilitáciu, obnovenie sebaobslužnosti a podobne.

Keďže tieto ochorenia nezriedka spôsobujú závažné zdravotné postihnutia, posudkový lekár už v rámci kontroly posudzovania spôsobilosti na prácu môže po časovom odstupe 6 mesiacov v spolupráci s neurológom, prípadne v spolupráci s inými špecialistami a samozrejme praktickým lekárom posudkovo zhodnotiť závažnosť poškodenia zdravia a čiastočne aj zhodnotiť stav prognosticky, najmä s predpokladom možného následného posúdenia zdravotného stavu na účely invalidity. Môže ísť len o hrubý odhad, pretože časový faktor možnosti úpravy dôsledkov poškodenia mozgových funkcií je až 12 mesiacov. Preto z posudkového hľadiska je plne opodstatnené, ak u pacienta je zhodnotený zdravotný stav po prekonanej cievnej mozgovej príhode najskôr po 10-tich mesiacoch.

Pri týchto ochoreniach sa len minimálne stretávame s porušovaním liečebného režimu. Skôr sa u pacientov s prekonanou cievnu mozgovou príhodou môže vyskytovať apatia a depresia podmienená nielen reaktívne ale aj ako dôsledok poškodenia mozgu. Preto títo pacienti skôr upadajú do sociálnej izolácie.

Zložitejšie je posudzovanie zdravotného stavu na účely invalidity. Po roku často intenzívnej liečby a rehabilitácie je výsledný funkčný stav na určitej úrovni. Posudkovo je prakticky jedno, či išlo o mozgový infarkt alebo krvácanie. Najdôležitejším pri posudzovaní zdravotného stavu na účely invalidity je zistiť, aký deficit a najmä v akom rozsahu po prekonanej mozgovej porážke u pacienta pretrváva.

Je veľký rozdiel, či v úvode išlo o prechodné nedokrvnenie mozgu s prejavmi krátkej dezorientácie, ktorá sa upravila do 24 hodín, alebo ide o reverzibilný neurologický deficit s úpravou do 7 dní, alebo o mozgový infarkt s pretrvávajúcim neurologickým deficitom.

Najjednoduchšie je posúdenie zdravotného stavu pri ťažkých neurologických deficitoch, ťažkých poruchách chôdze, pri ťažkom ochrnutí končatín, pri poruchách reči alebo závažných kognitívnych deficitoch. To znamená podľa prílohy č.4 k zákonu č.461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov, je choroba zaradená do Kapitoly VI – Choroby nervového systému, oddielu A – Postihnutie mozgu, položky 9 – Stavy po cievnych mozgových príhodách, písmeno d/ - osobitne ťažké formy.

Problematickým sa stávajú pojmy ľahká, stredne ťažká alebo ťažká forma. Vlastným vyšetrením a na základe neurologického vyšetrenia vieme presne kvantifikovať rozsah pohybu, svalovú silu, asymetriu pohybov končatín, poškodenie funkcie hlavových nervov, koordináciu pohybov, poruchy chôdze. Závažnosť postihnutia sa preto dá presne zaradiť v danej položke pod príslušné písmeno. Ide však o technokratický prístup k posúdeniu.

Jediný správny prístup je behaviorálny. Posudkový lekár zohľadní aj výsledky vyšetrení psychológa, ktorý vie kvantifikovať závažnosť organického poškodenia mozgových funkcií a odhalí aj jemnejšie poruchy kognitívnych funkcií, poruchy písma, počítania, poruchy čítania či vnímania prečítaného textu a podobne.

A tu nastávajú posudkové problémy. Čo je ľahká porucha? Čo je stredne ťažká? U huslistu ľahká neobratnosť ruky znamená vyradenie z výkonu práce. Pre pomocného robotníka ide o ľahkú, posudkovo nezávažnú poruchu. Ako teda posudzovať? Jednoznačne platí pravidlo, že invaliditu posudzujeme k výkonu akejkoľvek práce s prihliadnutím na získané zručnosti a dosiahnuté vzdelanie. Teda prihliadame na to, aké schopnosti, zručnosti ešte posudzovaný má. Hodnotíme teda tzv. zvyškový pracovný potenciál. Komplexne je potrebné zhodnotiť nielen závažnosť poruchy pohybu, citlivosti ale aj behaviorálnych funkcií. Z toho sa vychádza pri určení závažnosti poruchy. Až na základe vyššie uvedených zistení, poznatkov je možné určiť, či ide o ľahkú, stredne ťažkú alebo ťažkú formu a zaradenie v rámci príslušnej položky č. 9, písmena a/ až c/ prílohy č. 4 a určenie miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť.

Pre zhodnotenie deficitu je vhodné poznať behaviorálne funkcie pacienta v predchorobí. Psychologické vyšetrenia u zdravých osôb sa realizujú len vo výnimočných prípadoch. Úroveň rozvoja psychických schopností v predchorobí môžeme zhodnotiť podľa dosiahnutého vzdelania, prípadne podľa vykonávanej práce, resp. funkčného zaradenia na pracovisku. Je zrejmé, že vedúci pracovník má lepšiu asociačnú schopnosť ako manuálne pracujúci a podobne.

Čo sa však nedá kvantifikovať, to je únava. Ide o veľmi častý subjektívny problém pacientov po prekonanej mozgovej porážke. Posudkovo sa dá zhodnotiť slovným spojením - znížená celková výkonnosť organizmu. Objektivizovať tento príznak vieme len na základe údajov od príbuzných, ošetrojúceho lekára resp. priateľov a známych.

U pacientov s prekonanou cievnu mozgovou príhodou je 20-30 % riziko recidívy, teda vzniku ďalšieho mozgového infarktu. V niektorých prípadoch sa pri CT alebo MRI vyšetrení mozgu okrem čerstvého ložiska nedokrvnenia mozgového tkaniva zobrazia aj staršie ložiská. Teda nešlo o prvý mozgový infarkt. Pri predchádzajúcich infarktoch bol zrejme počiatočný deficit natoľko mierny a nezávažný, že to nepostrehlo okolie pacienta a ani pacient tomu neprikladal väčšiu váhu, keďže sa napr. cítil len prechodne „vyčerpaný“. Posudkový lekár tieto zistenia zhodnotí najmä s prihliadnutím na prognózu stavu. Týmito údajmi chcem len dokumentovať zložitosť posudzovania zdravotného stavu u pacientov s prekonanými cievny mozgovými príhodami.

Technokraticky, právne je v zákone definovaná určitá kategória, ale pri posudzovaní poškodenia mozgových funkcií všeobecne niekedy neplatia žiadne pravidlá. Mozog je zložitý orgán, ktorý ovplyvňuje prakticky všetky ostatné orgánové systémy. Regenerácia, resp. obnova, či zlepšenie mozgových funkcií nie je podmienená regeneráciou nervových buniek, ale len tzv. plasticitou mozgu, t.j. tvorbou nových spojení jednotlivých nervových zakončení, čím postupne môžu iné časti mozgu prebrať funkciu poškodených nervových buniek. Táto obnova však nemusí byť plnohodnotná.

V odbornej literatúre sa popisuje, že cievne mozgové príhody sú najčastejšou príčinou invalidity. V štatistike zdravotných príčin, ktoré viedli k uznaniu invalidity v Slovenskej republike od roku 2005 zisťujem, že tomu tak nie je (*viď tabuľka nižšie*). Odpoveďou je to, že incidencia cievnych mozgových príhod stúpa s vekom. Invalidita, podľa právnych predpisov platných v Slovenskej republike sa môže uznať spravidla od 18 do 62 roku veku.

Preto pacienti po cievnych mozgových príhodách v Slovenskej republike nie sú spravidla riešení v rámci sociálneho poistenia. Sociálny status týchto pacientov je riešený len v rámci kompenzácií ťažkého zdravotného postihnutia. Preto by sme skôr mali používať termín *disabilita*. Pod týmto termínom sa myslí komplexná porucha v oblasti pohyblivosti, zmyslového vnímania alebo myslenia. Ide o všeobecnejší a priliehavejší termín.

Na základe štatistických ukazovateľov som zistil, že **je približne dvojnásobok uznaných invalidít s mierou poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť nad 70% v porovnaní s počtom uznaných invalidít s mierou poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť od 40 do 70%.**

Tieto údaje svedčia o tom, že cievne mozgové príhody zanechávajú ťažkú disabilitu, porovnateľnú prakticky len s nádorovými ochoreniami.

Osobitnou kapitolou je subarachnoidálne krvácanie z mozgových výdutí (aneuryziem), ktoré má iné príčiny ako neúrazové krvácanie, iné liečebné postupy. Podľa prílohy č. 4 k zákonu č. 461/2003 Z. z. sa dôsledky subarachnoidálneho krvácania posudzujú podľa inej položky (Kapitola VI, oddiel A, položka 6).

Tabuľka č.1

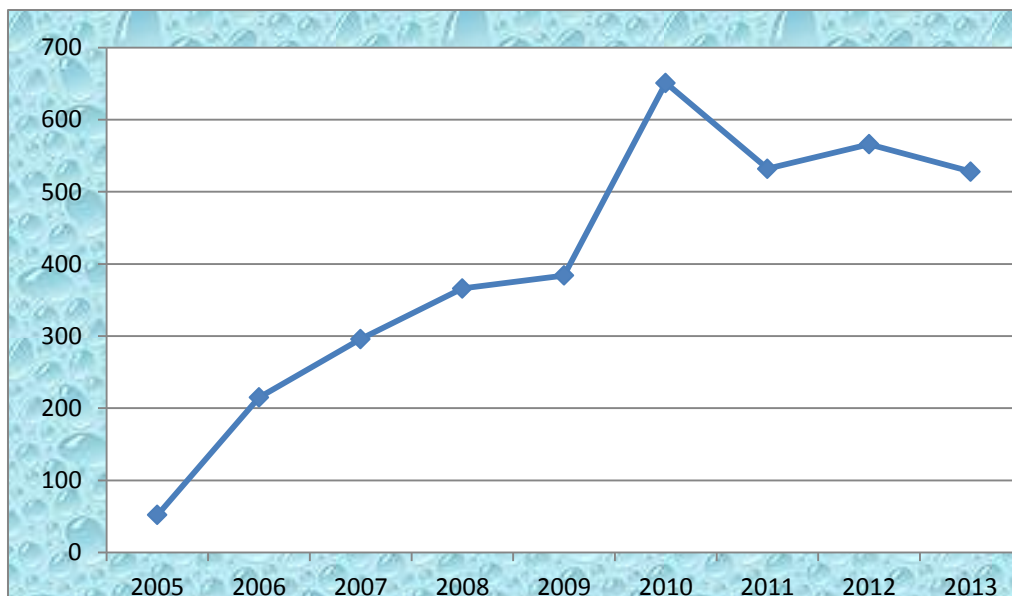
Percento uznaných invalidít pre cievnu mozgovú príhodu zo všetkých uznaných invalidít.

Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013*
% invalidít	0,80%	1,26%	1,56%	1,97	1,94%	2,32%	2,18%	2,48%	2,50
Abs. počet	52	215	296	366	384	651	532	566	528

*údaje za mesiace január - november 2013

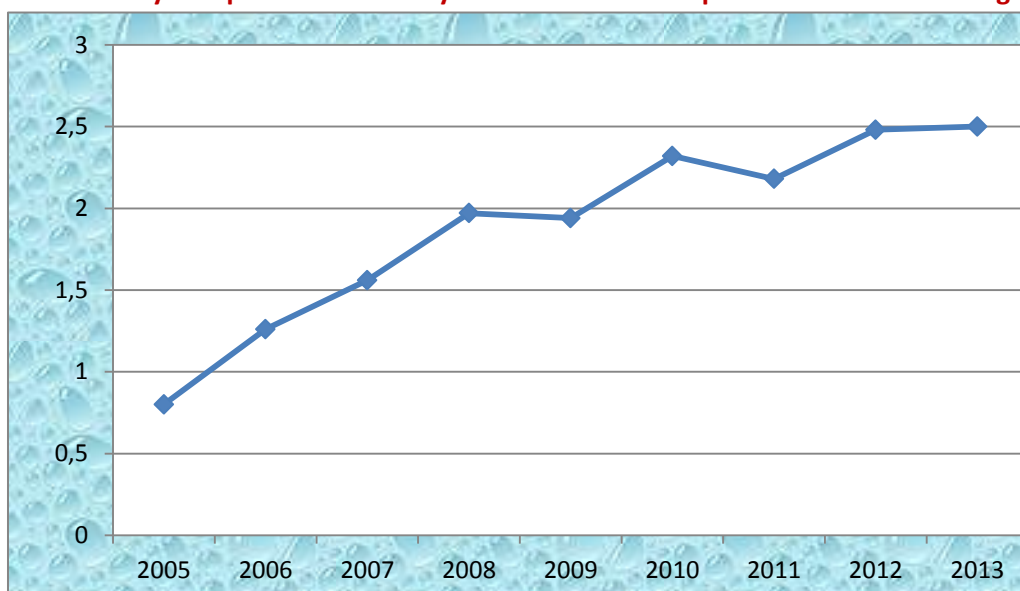
Tabuľka č.2

Absolútny počet uznaných invalidít pre cievnu mozgovú príhodu

Tabuľka č.3

Percentuálny podiel uznaných invalidít pre cievnu mozgovú príhodu

MUDr. Juraj Kuštár,
posudkový lekár,
Sociálna poisťovňa - pobočka Levice

[[na začiatok dokumentu](#)]

PORADŇA

Existuje výnimka odísť skôr do dôchodku?

Dobrý deň, píšem Vám, aby som sa opýtala, či je možné udeliť výnimku pri odchode do starobného dôchodku. Od skončenia strednej školy som bola celý život zamestnaná, neskôr mi, bohužiaľ, ochorel manžel a ja som sa o neho musela starať. Keďže som si v práci zobrala neplatené voľno, v čase, keď sa prepúšťalo, som bola prvá na zozname. Teraz 5 rokov pred dovŕšením veku, kedy by som mohla odísť do starobného dôchodku, ma prepustili. Som vo veľmi ťažkej situácii a manžel stále potrebuje moju opateru. Pýtam sa preto, či nemôžem odísť do starobného dôchodku skôr.

Podmienky nároku na jednotlivé druhy dôchodkov sú stanovené zákonom č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení. Podmienkami, ktoré tento zákon vyžaduje splniť na vznik nároku na starobný dôchodok, je získanie obdobia dôchodkového poistenia v rozsahu najmenej 15 rokov a dovŕšenie dôchodkového veku. Ak nie je splnená niektorá z týchto podmienok, nárok na starobný dôchodok nevznikne.

Pred dovŕšením dôchodkového veku zákon umožňuje priznať predčasný starobný dôchodok, a to ak poistencovi ku dňu, od ktorého žiada o jeho priznanie, chýbajú najviac dva roky do dovŕšenia dôchodkového veku a súčasne bol dôchodkovo poistený najmenej 15 rokov a suma predčasného starobného dôchodku je vyššia ako 1,2 násobok sumy životného minima pre jednu plnoletú osobu podľa osobitného predpisu.

Žiadne ustanovenie zákona č. 461/2003 Z. z. a ani iného právneho predpisu pritom neumožňuje poskytnutie výnimky zo splnenia podmienok na vznik nároku na niektorý z dôchodkov stanovených zákonom, a to ani v tak zložitej finančnej a sociálnej situácii, v akej ste sa ocitli. Sociálna poisťovňa musí postupovať v súlade s právnymi predpismi, a preto Vám nemôže udeliť výnimku na skorší odchod do starobného dôchodku alebo predčasného starobného dôchodku.

Bc. Miroslav Sabela,
sekcia dôchodkového poistenia,
Sociálna poisťovňa, ústredie

[\[na začiatok dokumentu\]](#)

Vystavenie tlačiva Žiadosť o materské

Kto je oprávnený vystaviť tlačivo Žiadosť o materské? Môže takéto tlačivo vystaviť aj licencovaná pôrodná asistentka?

V zmysle § 233 ods. 2 písm. d) zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov je poskytovateľ zdravotnej starostlivosti povinný potvrdzovať dočasnú pracovnú neschopnosť a dočasnú nemožnosť výkonu zárobkovej činnosti z dôvodu dočasnej pracovnej

neschopnosti poistenca, potreby ošetrovania chorého člena rodiny, tehotenstva a materstva na tlačive určenom Sociálnou poisťovňou.

Nárok na materské sa uplatňuje predložením tlačiva *Žiadosť o materské*, ktoré vystavuje a potvrdzuje oprávnený **lekár zdravotníckeho zariadenia** na základe lekárskeho vyšetrenia (teda *nie licencovaná pôrodná asistentka*). Ide o tlačivo Sociálnej poisťovne, ktoré nie je voľne dostupné, má ho k dispozícii odborný lekár – gynekológ.

Pred jeho odoslaním miestne príslušnej pobočke Sociálnej poisťovne je poistenec povinný vyznačiť údaje vo vyhlásení a podpísať ho. Tlačivo je zároveň potrebné dať potvrdiť zamestnávateľovi. V prípade, ak si chce poistenec uplatniť nárok na materské z viacerých nemocenských poistení, oprávnený lekár vystaví žiadosť o materské osobitne pre každý z nich. V prípade potreby odporúčame obrátiť sa na pobočku Sociálnej poisťovne v mieste trvalého bydliska žiadateľa o materské, ktorá žiadateľovi poskytne podrobnejšie informácie.

Mgr. Alexandra Daminová,
odbor lekárskej posudkovej činnosti,
Sociálna poisťovňa, ústredie

[\[na začiatok dokumentu\]](#)

Ako sa predvoláva na kontrolnú lekársku prehliadku

Kto predvoláva dočasne práceneschopného poistenca na kontrolu posudzovania spôsobilosti na prácu a akým spôsobom je dočasne práceneschopnému poistencovi oznámený termín na dostavenie sa na kontrolu posudzovania spôsobilosti na prácu?

Kontrola posudzovania spôsobilosti na prácu vykonávaná počas dočasnej pracovnej neschopnosti v zmysle § 154 zákona č. 461/2006 Z. z. o sociálnom poistení (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) zahŕňa kontrolu:

- odbornej úrovne posudzovania spôsobilosti na prácu ošetrojúcim lekárom
- diagnostického a liečebného procesu vo vzťahu k dĺžke dočasnej pracovnej neschopnosti.

Kontrolu posudzovania spôsobilosti na prácu vykonáva posudkový lekár Sociálnej poisťovne najmenej raz za štyri týždne trvania dočasnej pracovnej neschopnosti pacienta. Kontrola sa vykonáva spravidla na pracovisku ošetrojúceho lekára. V odôvodnených prípadoch sa môže vykonať na inom mieste určenom dohodou medzi posudkovým lekárom a ošetrojúcim lekárom.

Ošetrojúci lekár je povinný pri vykonávaní kontroly posudzovania spôsobilosti na prácu poskytnúť posudkovému lekárovi Sociálnej poisťovne náležitú súčinnosť, ktorá spočíva, okrem iného, v povinnosti predložiť zdravotnú dokumentáciu posudzovanej fyzickej osoby a predvolať posudzovanú fyzickú osobu na kontrolu, ak posudkový lekár neurčí inak. Z toho vyplýva, že na kontrolu posudzovania spôsobilosti na prácu predvoláva pacienta ošetrojúci lekár.

Spôsob predvolania na kontrolu posudzovania spôsobilosti na prácu je na rozhodnutí ošetrojúceho lekára. Dočasne práceneschopný poistenec môže byť predvolaný telefonicky,

prostredníctvom pošty, prípadne mu môže byť termín oznámený osobne, pri kontrolnom vyšetrení v ambulancii ošetrojúceho lekára.

Osobná účasť dočasne práceneschopného poistenca na kontrole posudzovania spôsobilosti na prácu sa nevyžaduje v každom prípade. Posudkový lekár Sociálnej poisťovne vykonáva kontrolu na základe záznamov v zdravotnej dokumentácii a výsledkov odborných vyšetrení, ktoré konzultuje s ošetrojúcim lekárom.

V prípade, ak posudkový lekár určí, že osobná účasť dočasne práceneschopného poistenca na kontrole posudzovania spôsobilosti na prácu je potrebná, ošetrojúci lekár je povinný zabezpečiť jeho predvolanie. Určenie konkrétneho termínu, na ktorý je dočasne práceneschopný poistenec povinný dostaviť sa na kontrolu, spočíva na dohode posudkového lekára Sociálnej poisťovne s ošetrojúcim lekárom.

Na záver si dovoľujeme upozorniť, že v zmysle § 227 ods. 2 zákona o sociálnom poistení je poistenec a poberateľ dávky povinný zúčastniť sa na kontrole posudzovania spôsobilosti na prácu počas trvania dočasnej pracovnej neschopnosti.

Ak sa dočasne práceneschopný poistenec z vážnych dôvodov nemôže dostaviť na určený termín, je povinný to vopred oznámiť svojmu ošetrojúcemu lekárovi.

Mgr. Alexandra Daminová

odbor lekárskej posudkovej činnosti,
Sociálna poisťovňa, ústredie

[na začiatok dokumentu]

Konanie o nároku na dávku garančného poistenia

Z dôvodu, že okrem mňa aj viacerým zamestnancom jedného zamestnávateľa neboli vyplácané mzdy, podali sme návrh na príslušný konkurzný súd na vyhlásenie konkurzu na tohto zamestnávateľa. Chcel by som sa spýtať, akou formou mám požiadať o plnenie z fondu garančného poistenia Sociálnu poisťovňu a koľko môže také konanie trvať.

Z Vášho podania je zrejmé, že jedna zo základných podmienok nároku na dávku garančného poistenia, a to vznik platobnej neschopnosti zamestnávateľa, je splnená. V danom prípade vznikla platobná neschopnosť zamestnávateľa podaním návrhu na vyhlásenie konkurzu na príslušný okresný súd. Ďalšou podmienkou je existencia neupokojených nárokov z pracovnoprávneho vzťahu zamestnanca.

Dávkou garančného poistenia možno uspokojiť posledné tri mesiace pracovnoprávneho vzťahu pred vznikom platobnej neschopnosti zamestnávateľa alebo pred skončením pracovnoprávneho vzťahu. Toto trojmesačné obdobie však musí spadať najviac do obdobia osemnástich mesiacov pred vznikom platobnej neschopnosti zamestnávateľa alebo pred skončením pracovnoprávneho vzťahu.

Konanie o dávke garančného poistenia začína podaním *Žiadosti o dávku garančného poistenia* v príslušnej pobočke Sociálnej poisťovne, ktorá rozhoduje o dávke garančného poistenia v prvom stupni. Pred vydaním finálneho rozhodnutia vo veci dôsledne zistí skutkový stav a ak má preukázané všetky dôležité skutočnosti, rozhodne vo veci vydaním rozhodnutia, ktoré doručuje

žiadateľovi o dávku. Pokiaľ nie je možné rozhodnúť v zákonom stanovenej 60-dňovej lehote od začatia konania, môže lehotu predĺžiť o ďalších 60 dní, čo musí účastníkovi konania oznámiť.

JUDr. Zuzana Kamenistá,
odd. metodiky poistenia
v nezamestnanosti a garančného poistenia,
Sociálna poisťovňa, ústredie

[\[na začiatok dokumentu\]](#)

Poberanie úrazovej renty a starobný dôchodok

Dobrý deň, rád by som sa opýtal, či sa premietne poberanie úrazovej renty do môjho starobného dôchodku?

V prípade, ak bola poškodenému priznaná úrazová renta podľa **§ 88 a § 89** zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“), zaniká podľa zákona nárok na takúto úrazovú rentu dňom dovŕšenia dôchodkového veku alebo dňom priznania predčasného starobného dôchodku.

Podľa § 293o ods. 4 zákona, ak bola poškodenému v období od 1. januára 2004 priznaná úrazová renta podľa § 88 zákona o sociálnom poistení a po 31. júli 2006 dovŕši dôchodkový vek alebo je mu priznaný predčasný starobný dôchodok, na účely určenia sumy starobného dôchodku alebo predčasného starobného dôchodku je vymeriavacím základom aj 1,25-násobok úhrnu vyplatených súm úrazovej renty Z tohto úhrnu súm vyplatených úrazovej renty za obdobie od dátumu jej priznania do 31. júla 2006 Sociálna poisťovňa za toto obdobie previedla zo základného fondu úrazového poistenia do základného fondu starobného poistenia sumu vo výške 18 % alebo ak poberateľovi vznikla povinná účasť na starobnom dôchodkovom sporení pred vznikom nároku na takúto úrazovú rentu, Sociálna poisťovňa previedla z úhrnu súm vyplatených úrazovej renty za obdobie povinnej účasti na tomto sporení, sumu do základného fondu starobného sporenia len vo výške 9 % a ďalších 9 % do základného fondu príspevkov na starobné dôchodkové sporenie. S účinnosťou od 1. augusta 2006 vyplývala Sociálnej poisťovni zo zákona o sociálnom poistení povinnosť mesačne vykonávať odvod v uvedených sadzbách poistného z 1,25-násobku sumy vyplatených úrazových rent (priznaných podľa § 88) všetkých jej poberateľov, pokiaľ nedovŕšili dôchodkový vek alebo im nebol priznaný predčasný starobný dôchodok. Zákonom č. 252/2012 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov, boli zmenené sadzby poistného platené Sociálnou poisťovňou z vyplatených úrazových rent, a to do základného fondu dôchodkového poistenia je to sadzba vo výške 14 % a do základného fondu starobného sporenia vo výške 4 %.

Na základe uvedeného sa vymeriavací základ z úhrnu vyplatených úrazových rent premietne do sumy Vášho starobného dôchodku a v prípade, že Vám vznikla povinná účasť na starobnom dôchodkovom sporení, ovplyvní to aj výšku dôchodku poberanú z tohto systému. Vyššie uvedené sa nevzťahuje na úrazové renty, ktoré boli od 1. januára 2004 transformované z náhrady za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti alebo pri priznaní invalidity alebo čiastočnej invalidity,

na ktoré sa vzťahuje iný právny režim, a poškodení majú na tento druh úrazovej renty doživotný nárok.

Ing. Viera Kokavcová,
odbor úrazového poistenia,
Sociálna poisťovňa, ústredie

[na začiatok dokumentu]